

VERSLAG VAN DE HERFSTVERGADERING

Vastgesteld 13 december 2023

1. Inleiding

Van 18 tot en met 20 november 2023 vond in Jerevan, Armenië de 21^e herfstbijeenkomst plaats van de parlementaire assemblee van de Organisatie voor Veiligheid en Samenwerking in Europa (verder OVSE PA)¹. Het Nederlands parlement werd in Jerevan vertegenwoordigd door de Eerste Kamerleden **Farah Karimi** (GroenLinks-PvdA, delegatieleider), **Jeroen Recourt** (GroenLinks-PvdA), **Boris Dittrich** (D66) en **Madeleine Van Toorenburg** (CDA). Zo'n 200 parlementsleden uit 50 landen kwamen bijeen voor de conferentie dat als thema «OSCE in Times of Crisis: Role of the PA in Responding to Internal and External Challenges» had. Naast de opening werd in drie sessies gesproken over diverse onderwerpen die spelen in de Euro-Mediterrane regio. Hierbij ging de aandacht uit naar de recente inval van Azerbeidzjan in Nagorno-Karabach, de oorlog tussen Rusland en Oekraïne en de terroristische aanval van Hamas op Israël en de daarop volgende aanvallen van het Israëlische leger in de Gazastrook. Alle landen veroordeelden de terroristische aanval van Hamas in Israël op 7 oktober jl. alsmede de daarop volgende aanvallen van het Israëlische leger in de Gazastrook. De delegaties uit Rusland, Turkije en Azerbeidzjan hadden laten weten niet aanwezig te zijn. Na de conferentie vond een mediterrane forum plaats waar de huidige situatie in het Midden-Oosten op de agenda stond. De delegatie werd goed ontvangen en ondersteund door ambassadeur Frederiks en de ambassade.

Verloop van de vergaderingen

Tijdens de opening van de parlementaire conferentie op zaterdag 18 november spraken onder meer OVSE PA president Pia Kauma, Armeense premier Nikol Pashinyan en de parlementsvoorzitter van de Armeense assemblee Alen Simonyan. Premier Pashinyan benadrukte het belang van vredesbesprekingen tussen Armenië en Azerbeidzjan na de recente inval van Azerbeidzjan in Nagorno-Karabach en de Armeense wil om de relaties met Turkije te normaliseren.

¹ De belangrijkste documenten en toespraken van deze herfstbijeenkomst zijn te vinden op de website van de OVSE PA: Upcoming Autumn Meeting (oscepa.org).

President Kauma sprak in haar openingsspeech dat nu we van conflict naar conflict bewegen, we onszelf moeten herinneren dat een halve eeuw geleden onze landen samenkwamen om deze destructieve cyclus te doorbreken. «Door gedeelde waarden en effectief multilateralisme heeft de OVSE sinds haar bestaan gestreefd naar stabiliteit en veiligheid in de regio. Maar zonder politieke wil zal multilateralisme altijd beperkt zijn,» aldus Kauma.

De eerste sessie ging over de rol van de OVSE in een tijdperk van conflict. Tijdens deze sessie lichtte de secretaris-generaal van de OVSE, Helga Schmidt, toe dat ondanks dat de organisatie met uitdagingen wordt geconfronteerd, de OVSE haar mandaten blijft vervullen en een betekenisvolle rol blijft spelen bij het verbeteren van veiligheid voor iedereen. In de ronde van inbrengen van de parlementsleden feliciteerde Karimi de Armeense delegatie met de toetreding tot het Internationale Strafhof (ICC) in Den Haag als 124e staat vanaf februari 2024. «Deze mijlpaal is een duidelijke indicatie van Armenië bij gerechtigheid en mensenrechten op internationaal niveau,» aldus Karimi.

Sessie twee stond in het teken van corruptie als dreiging voor vrede en veiligheid. Tijdens deze sessie gaven drie sprekers een presentatie. Als eerste nam Alexandra Habershon, programmamanager bij de Wereldbank het woord. Zij gaf een toelichting van de werkzaamheden die de Wereldbank onderneemt om corruptie te bestrijden en gaf hierbij concrete handvatten voor parlementariërs. Daarnaast gaf Mariam Galstyan, een Armeense advocaat die lid is van de corruptiepreventie commissie van de Armeense republiek een toelichting op de Armeense nationale strategie tegen corruptie. Konstantin Vardzelashvili, hoofd van de democratisering afdeling van OVSE ODIHR benoemde dat ODIHR op dit gebied praktische, specifiek en uitgebreid advies geeft aan OVSE landen.

De derde sessie ging over het beschermen van minderheden en mensen die aangetast zijn door conflict. Hier spraken Fernand De Varennes, voormalig VN Speciaal Rapporteur voor minderhedenvraagstukken en Yeghisheh Kirakosyan, vertegenwoordiger van Armenië voor internationale juridische kwesties. Voorzitter van de sessie, Vice-President Daniela De Ridder, opende de sessie door aandacht te besteden aan de humanitaire gevolgen van de militaire operatie afgelopen september in de Karabach regio in Azerbeidzjan, waardoor meer dan 100.000 mensen vluchtten naar Armenië in minder dan één week. De Varennes benoemde dat de wereld op dit moment de meeste gewelddadige conflicten kent sinds 1945 en hij benadrukte dat het bij veel daarvan gaat om grieven van minderheden. Kirakosyan noemde dat discriminatie in Armenië verboden is en dat het land alle internationale fora gebruikt om vreedzame oplossingen van disputen na te streven.

Mediterraan Forum

Het Middellandse Zee Forum op 20 november werd voorgezeten door Franse Senator Pascal Allizard, OVSE PA Speciaal Vertegenwoordiger voor Middellandse Zaken. Hij betoogde dat het conflict tussen Israël en Palestina opgelost dient te worden op basis van wederzijdse veiligheid, de tweestaatenoplossing. In een videoboodschap beschreef de Voorzitter van de Knesset, Amir Ohana, de aanval van 7 oktober en het geweld dat de slachtoffers hebben ondervonden. «Israël heeft de plicht om voor veiligheid en beveiliging van haar burgers te zorgen,» aldus Ohana. Tijdens de ronde van inbrengen van parlementsleden riep Karimi op tot een onmiddellijk staakt-het-vuren en vrijlating van alle gegijzelden, ze sprak van een menselijk drama in de Gazastrook. In haar conclusie van het Middellandse Zee Forum gaf president Kauma aan dat Israël het recht heeft op

zelfverdediging en dat de militaire operatie zich moet focussen op het ontwapenen van terroristische groeperingen, geheel in overeenstemming met de internationale humanitaire wetten. Zij riep tevens op tot een humanitaire pauze.

Standing Committee

Voorafgaand aan de officiële opening van de parlementaire conferentie vond op zaterdag 18 november de «Standing Committee» vergadering plaats waar alle delegatieleiders samenkwamen. Hier werden interne aangelegenheden, zoals het budget van de organisatie, besproken. Met het niet betalen van de Russische contributie ontstaat er een tekort in de begroting. Voor een oplossing wordt onder meer gekeken naar het opnieuw bekijken van de contributieschalen. Verder informeerde de OVSE-president de leden over haar bezoek aan Azerbeidzjan, Georgië en Armenië over de oprichting van het «Parliamentary Support Team for Ukraine» haar eerste initiatief als president.

Tijdens deze vergadering koppelde Karimi tevens terug over haar bijdrage aan de ODIHR-conferentie (Office for Democratic Institutions and Human Rights) over internationale verkiezingswaarnemingen in Ethiopië. Ze was gevraagd haar ervaringen daar te delen in het kader van haar speciaal coördinatorschap namens de OVSE PA tijdens de verkiezingswaarneming in Turkije eerder dit jaar. «Om verkiezingen te duiden is het van belang om duidelijke taal te gebruiken in plaats van technische bewoordingen en hierover proactief te communiceren richting het publiek,» zei Karimi. Zelf constateerde ze dat er vaak weerstand is om concluderende oordelen te vellen in hoeverre verkiezingen «vrij en eerlijk» zijn. Volgens haar is dit omdat men bang is om als vooringenomen te worden gezien.

Ad hoc commissie

Op zondag 19 november kwam de ad hoc-commissie voor migratie bijeen, waar Karimi lid van is. De commissie sprak over de ervaringen van Canada in de omgang met migranten. Vluchtelingen en migranten worden in Canada gelijk opgenomen in de maatschappij. Het land streeft ernaar volgend jaar 500.000 migranten op te vangen. Karimi vond het bijzonder dat Canada vanaf dag één nieuwkomers probeert te integreren middels het leren van de taal en werk aan te bieden. «Dit missen we in Europese landen,» zei Karimi. Op zondagochtend ontmoette Farah Karimi in haar rol als speciaal vertegenwoordiger van Centraal-Azië van de OVSE PA de delegaties uit deze regio. Het gesprek ging over de prioriteiten van samenwerking in die landen.

Van Toorenburg is lid geworden van de ad hoc-commissie over het tegengaan van terrorisme. Dittrich treedt toe tot het «Parliamentary Support Team for Ukraine».

Ontmoeting vertegenwoordigers Nagorno-Karabach

En marge van de conferentie heeft de delegatie op zaterdag 18 november een lunchbriefing gekregen van de Nederlandse ambassadeur in Armenië, Jaap Frederiks, en zijn plaatsvervanger, Thymen Kouwenaar. Op maandag 20 november spraken enkele Kamerleden tezamen met de ambassadeur met vertegenwoordigers van organisaties uit Nagorno-Karabach. Naar voren kwam het gebrek aan duidelijke informatie voor de vluchtelingen over de voor- en nadelen van het houden van een vluchtelingenstatus of Armeens burgerschap.

Daarnaast brachten deze leden een bezoek aan de Verenigde Naties, waar ze spraken met de organisaties UNHCR, UNFP, WFP en UNDP die

betrokken zijn bij de opvang van de vluchtelingen. Zij lichtten het Refugee Response Plan Overview toe waarvoor voor de 101.848 gevluchte personen naar Armenië 97 miljoen dollar wordt gevraagd voor de bekostiging van hun onderdak, voedsel, bescherming, onderwijs en gezondheidszorg. Tot op heden was bijna 22 miljoen dollar aan bijdragen ontvangen. Ook is er een bezoek gebracht aan het genocidemonument en -museum.

De voorzitter van de delegatie,
Karimi

De adjunct- griffier van de delegatie,
De Vrij